KENDRIYA VIDYALAYA SANGATHAN

REGIONAL OFFICE VARANASI

SUMMATIVE ASSESSMENT II- 2014-15

CLASS – VI MAX. MARKS – 60

SUB - SANSKRIT MAX. TIME – 2.30 HRS.

नाम ……………………………………………………………………………वर्ग …………………………………………………..

अनुक्रमांक ……………………………………………………………………………………दिनांक ……………………………………………………………………………

ह0 निरीक्षकस्य ……………………………………………………………………………………ह0 परीक्षकस्य ……………………………………………………………

प्राप्तांका :

(क)		(ख)		(ग)		(घ)		योगा :
	+		+		+		=	
12		18		24		06		60

ह0परीक्षकस्य ……………………………

आलोक :- अस्मिन् प्रश्नपत्रें चत्वार: खण्डा: सन्ति –

(क) अनुप्रयुक्त–व्याकरणम् . 12 अंका:

(ख) रचनात्मक –लेखनम् 18 अंका:

(ग) पठित – अवबोधनम् 24 अंका:

(घ)अपठित–अवबोधनम् 06 अंका:

निर्देश :

(i) उत्तराणि अस्याभेव पुस्तिकायां निर्दिष्टस्थाने लेखितब्यानि ।

(ii) अन्यत्र कुत्रापि लिखितेभ्य: उत्तरेभ्य: अंका: न प्रदास्यन्ते ।

(iii) समस्ता: प्रश्ना: अनिवार्या : ।

<u>खण्ड</u> (क) अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

प्रश्न–1 वचनानुसारं रिक्तस्थानानि पूरयत – **1X4=[4]**

यथा – मन्दिरे **मन्दिरयोः** **मन्दिरेषु**

(क) व्यजने .... व्यजनेषु

(ख) .... .अवसरयोः ....

(ग) पुष्पे .... पुष्पेषु

प्रश्न –2 उदाहरणानुसारं पदानि रचयत – **1X4=[4]**

	<u>लोट्लकारः</u>	**<u>लट्लकारः</u>**
यथा –	पश्यतु	पश्यति
(क)	हसतु	....
(ख)	अस्तु	....
(ग)	धावतु	....
(घ)	क्रीडतु	....

प्रश्न–3 अधोलिखितानां अंकानां कृते पुँल्लिंगे संस्कृतअंकाः लिखतु – ½ X8=[4]

(i)	तीन	....	(v)	बारह	....
(ii)	सात	....	(vi)	सोलह	....
(iii)	पॉच	....	(vii)	उन्नीस	....
(iv)	दो	....	(viii)	पन्द्रह	....

खण्ड (ख) रचनात्मक लेखनम्

1. मंजूषातः विलोमपदानि चित्वा लिखत । ½ X8=[4]

(नीरसा, अक्षमम्, शीते, प्रविशति, सेवकः, मूर्खः नेतुम्, नीचैः)

(i)	ग्रीष्मे	....	(v)	क्षमम्	....
(ii)	चतुरः	....	(vi)	उच्चैः	....
(iii)	सरसा	....	(vii)	निर्गच्छति	....
(iv)	स्वामी	....	(viii)	आनेतुम	....

2. अधोलिखितानि पदानि आधृत्य सार्थकानि वाक्यानि रचयत् – 1X5=[5]

वानरा:	वनेषु	तरन्ति
सिंहा:	वृक्षेषु	नृत्यन्ति
मयूरा:	जले	उत्पतन्ति
मत्स्या:	आकाशे	गर्जन्ति
खगा:	उद्याने	कूर्दन्ति

(i) ....

(ii) ....

(iii) ....

(iv) ....

(v) ....

(vi) ....

3. अधोलिखितानि वाक्यानि घटनाक्रमानुसारं लिखत – ½ X6=[3]

(क) स्वामी अजीजाय अवकाशस्य पूर्ण धनं ददाति ।

(ख) अजीज: सरल: परिश्रमी च आसीत् ।

(ग) अजीजः पेटिकाम् आनयति।

(घ) एकदा स: गृहं गन्तुम् अवकाशं वांछति ।

(ड) पीडित: स्वामी अत्युच्चै: चीत्करोति ।

(च) मक्षिके स्वामिनं दशत: ।

(i) ....

(ii) ....

(iii) ....

(iv) ....

(v) ....

(vi) ....

4. तत्समशब्दान् लिखत – ½ X4=[2]

(क) मामा ....

(ख) मोर ....

(ग) कोयल ....

(घ) कबूतर ....

5. कोष्ठकात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत – ½ X4=[2]

(क) ....जलं निर्मलम् । (अलकनन्दाया: / अलकनन्दया)

(ख) ....बहव: उत्सवा: भवन्ति । (भारतम् / भारते)

(ग) छात्रा:......................प्रयोगं कुर्वन्ति । (प्रयोगशालायाम् / प्रयोगशालाया:)

(घ) ....मीना: वसन्ति । (सरोवरे / सरोवरात्)

6. कोष्ठकेषु दत्तेषु शब्देषु उचितां विभक्तिं प्रयुज्य वाक्यानि पूरयत – ½ X4=[2]

(क) नृप: ....पतति । (अश्व)

(ख) ....पत्राणि पतन्ति । (वृक्ष)

(ग) ....रत्नानि सन्ति । (धरा)

(घ) बाला:.................................क्रीडन्ति । (क्रीडाक्षेत्र)

खण्ड –(ग)पठित–अवबोधनम् (24)

प्रश्न –1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत –

तदा कश्चित् पथिक: तत्र आगच्छत् । स: तान् बालकान् दु:खितान् दृष्टवा अपृच्छत् । बालका: युष्माकं दु:खस्य कारणं किम् ? बालकानां नायक: अकथयत् वयं दश बालका: स्नातुम् आगता: । इदानीं नव एव स्म: । एक: नद्यां मग्न: इति ।

(क) क: आगच्छत् ? [1]

(ख) पथिक: दुखितान् बालकान् दृष्ट्वा किम् अपृच्छत् ? [1]

(ग) कति बालका: स्नातुम् आगता: ? [1]

(घ) विकल्पेन चित्वा ' दु:खस्य' शब्दस्य विभक्तिं लिखत् – [1]

(i) प्रथमा (ii) षष्ठी (iii) तृतीया (iv) पंचमी

2. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत । 1X4=[4]

(क) नीलाकाश: कीदृश: अस्ति ?

(ख) अजीज: गृहं गन्तुं किं वांछति ?

(ग) दुर्गाणि क: तरतु ?

(घ) श्रमेण का सरसा भवति ?

3. मंजूषात: पर्यायपदानि चित्वा लिखत ½ X4=[2]

(रवि:, वस्त्राणि, अधिकम्, पृथ्वी)

(क) विपुलम् ....

(ख) सूर्य: ....

(ग) धरित्री ....

(घ) वसनानि ....

4. अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत –

सर्वस्तरतु दुर्गाणि सर्वो भद्राणि पश्यतु ।

सर्व: कामान् अवाप्नोतु सर्व: सर्वत्र नन्दतु।।

(क) सर्व: कानि तरतु ? [1]

....

(ख) सर्वत्र क: नन्दतु ? [1]

....

(ग) सर्व: कान् अवाप्नोतु ? [1]

....

(घ) सर्व: कुत्र नन्दतु ? [1]

....

5. श्लोकांशान् योजयत – 1X4=[4]

(क) गृहं जीर्णं न वर्षासु – चन्द्रिकावितानम् ।

(ख) पादयोर्न पदत्राणे – वृष्टिं वारयितुम् क्षमम् ।

(ग) तारकखचितं – शरीरे वसनानि नो ।

(घ) धवलं तव – सित परिधानम् ।

....

....

....

....

6. उपयुक्त कथनानां समक्षम

॑ 'आम्' अनुपयुक्त कथनानां समक्षं 'न' इति लिखत – ½ X6=[3]

(क) कृषका: सर्वेभ्य: अन्नं यच्छन्ति । ☐

(ख) ते सुखिता: तूष्णीम अतिष्ठन् । ☐

(ग) शीते शरीरे कम्पनं न भवति । ☐

(घ) श्रमेण धरित्री सरसा भवति । ☐

(ङ) नायक: अवदत् दशम: त्वम् असि । ☐

(च) ते सर्वे प्रहृष्टा: भूत्वा गृहम् अगच्छन् । ☐

7. मंजूषात: उचितम् अव्ययवपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत् ½ X6=[3]

(अपि, च, यथा, एव, न, इव)

(क) ....देश: तथा वेश: ।

(ख) सत्यम् ....जयते ।

(ग) अहम् पठामि, त्वम्..........................पठ ।

(घ) बक: हंस: ....श्वेत: भवति।

(ड) .माता पिता ....शिशून् पालयत: ।

(च) महात्मागॉधी सत्यं ....अत्यजत् ।

खण्ड (घ) अपठित – अवबोधनम् (06)

1. अनुच्छेदं पठित्वा अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत – 1 X6=[6]

श्रीराम: दशरथस्य ज्येष्ठपुत्र: आसीत् । पितु: आज्ञां पालयितुम् स: चतुर्दशवर्षाणि यावत् वने निवासं अकरोत् । रामेण सह पत्नी सीता भ्राता लक्ष्मण: च अपि वने अगच्छताम्। वने रावण: सीताम् अपाहरत् । राम: रावणं हत्वा सीताम् आनयत् । स: लंकाराज्यम् विभीषणाय अयच्छत् । रामायणे श्रीरामस्य जीवन–कथा अस्ति ।

(क) श्रीराम: क: आसीत् ?

....

(ख) राम: कतिवर्षाणि वने निवासं अकरोत् ?

....

(ग) रामायणे कस्य जीवन–कथा अस्ति ?

....

(घ) राम: विभीषणाय किम् अयच्छत् ?

....

(ड) सीताम् क: अपाहरत् ?

....

(च) सीता कस्य पत्नी आसीत् ?

....